

**Саха литературатыгар государственнай олимпиада
түмүктүүр түһүмэбин соруудахтарын толорууга ыйыылар
(2023-2024 үө.дь.)**

11 кылаас

Саҕалыах иннинэ үлэ тас (титульнай) лиһин толор. Онуоха улууһун, оскуолан, предметин аатын уонна бэйэн араспаанһабын, ааккын, олимпиадаҕа бэлэмнээбит учууталын аатын толору ый.

2023-2024 үө.дь. саха литературатыгар государственнай олимпиада түмүктүүр түһүмэбэ 6 соруудахтан турар. Соруудахтар саха литературатын историятын, литература теориятын билиини ирдииллэр, саха суруйааччыларын, кинилэр айымньыларын, культура, бэчээт эйгэтигэр билиигин тургуталлар. Ону тэнэ толкуйдуур, ырытар, айар дьөбүргун сыаналыбыт.

1-4 соруудахтарга 25 баалы ылыахха сөп.

5 соруудах 50 баалынан сыаналанар.

6 соруудах 25 бааллаах.

Барыта 100 баал.

Олимпиада соруудахтарын толорууга уопсайа **3 чаас** бэриллэр.

Ситиһини баҕарабыт!

**Саха литературатыгар государственной олимпиада
(2023-2024 үө.дь.)
11 кылаас**

1 соруудах. Уус-уран айымньы тизкиһин, литература историятын билиини тургутар соруудахтар.

1. *Витаминин диэн псевдонимы ханнык суруйааччы ылына сылдыбытай?*

2. *Айымньылар ааптардарын быһаар, сөп түбэһиннэртээ.*

1) “Хахыйах ырыата”	А) Н.И. Харлампыева
2) “Күүтэбин эйиигин, эр хоһуун”	Б) С.В. Гольдерова-Саргы Куо
3) “Сахан тылыгар итэбэйээр”	В) В.Н. Потапова
4) “Кэрэбэ айан”	Г) Н.В. Михалева-Сайа

3. *Бу быһа тардыы ханнык айымньыттан ылыллыбытый? Айымньы аатын, ааптарын ый.*

...Кистээбэккэ эттэххэ, ыарытынааһар абакката ордук күүстээх. Сатана кыһа, куруук кини көбүлүттэн тардыалыыр буоллаҕа. Бэйи, ситистэххэ табыллар. Ньыкыйа түһээт, кэтэбинэн эдьийин сирэйгэ аста. Кыыс итини олох даһаны күүппэтэх буолан, тас иэнинэн барда. Соһуччута бэрдиттэн ытыан дуу, часкыйыан дуу быһаарыммакка сыппахтаата, дынгэр, туга да улаханник ыалдыыата. Ол эрэри манник түбэлтэбэ хайаан да ытаатахха сатанарын өйдүү түһээт, сарылыы сатаата да, дьэ дьикти, айабыттан туох да дорҕоон тахсыбата, хата, ол оннугар иһин түгэбэр ким эрэ синньигэс куолаһынан сарылаата. Куттанан, иһин түгэбин харбанаат, Хобоос олоро түстэ, оттон сурдыа дьиктиргэбиттии эргим-ургум көрүтэлээтэ:

— Хобоос, истэбин дуо?.. Орон анныгар...

Сурдыа кинини, өһөс борооскуга дылы, төбөтүнэн сирэйгэ кэйэн атабаастаабытын буруйга ылымматаһын көрөн, Хобоос абарда, уолу куттуон баһарда уонна эмиэ сарылаата. Иһин түгэбэр эмиэ синньигэс сана иһилиннэ.

4. *Хоһоонтон быһа тардыыны аах уонна айымньы ааптарын ый.*

“...Күндүттэн күндү,
Көмүстэн күндү
Киһи —
Киһи барахсан!
Киһи олоһор олоһор
Киһи буоларын быһыытынан
Баһар, алҕаһаатын,
Бар дьоннуун кыһырсан да ылын,
Баһар, тосту-туора хааман,
Билэр, билбэт дьонуттан
Кини — сэмэлэннин,
Син биир күндү,
Көмүстэн күндү —
Киһи барахсан!...”

5. *Ханнык айымньылар геройдарай? Айымньылар ааттарын ааттаа.*

1. Павел, Ганя, Арсентий Терентьевич
2. Ылдыаа, Силип, Фумико
3. Дьөгүөр куоска, оһонньор, эмээхсин
4. Охоноон, Огдуо, Сиэнньэ Матааһап

6. 1970 сыллаахха Ленинград куоракка “Мелодия” фирма ханнык артыыс толоруутугар «Дьулуруйар Ньургун Боотур» олонхону 9 пластинкаҕа уһулан таһаарбытай?

7. Биллэр литературовед Варвара Борисовна Окорокова ханнык поэтессаны «Хомоҕой хоһоон хотуна» диэн ааттаабытай?

2 соруудах. Хаартысканы көр, суруйааччылар ааттарын, псевдонимнарын суруй.

1)

2)

3)

3 соруудах. Литература теориятын билиини тургутар соруудахтар.

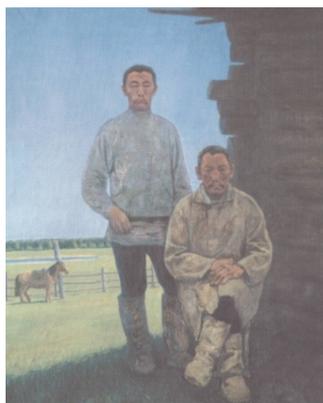
1. Уус-уран айымньыга туох туһунан суруллара, олох ханнык эмэ боппуруоһа эбэтэр көстүүтэ хабан сырдатыллара бу тиэрмининэн бэлиэтэнэр. Ханнык тиэрминий?

2. Ааптар драматическай айымньыга диалог иннигэр-кэннигэр биир-икки тылынан персонаж туругун, хайааһынын бйар тыллара.

3. Сүрүннээн поэттар бөлөхтөрүн (биир хайысха, кэрдиис кэм) эбэтэр омук поэттарын сүүмэрдэммит айымньыларын хомуурунньуга.

4 соруудах. Культура, искусство, бэчээт эйгэтигэр сыһыаннаах соруудах.

Саха АССР искусствотын үтүөлээх үлэһитэ, РФ үтүөлээх хуудоһунньуга, живописец Эдуард Иосифович Васильев бу хартыынаҕа ханнык биллиилээх суруйааччыны аҕатын кытта ойуулаан үйэтиппитэй?

5 соруудах. Бэриллибит тиэмэҕэ эссетэ суруй.

“Дьыэ кэргэн уобараһа саха литературатыгар”

6 соруудах. Айар соруудах.

*Биир персонаж аатыттан **монологта** айан суруй:*

Тыгын Дархан, Кыһыл Ойуун, Микиитэ Лэглээрин, Сергей Аласов.